

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző:

Cím: *Nem borotválkoznak és dohány helyett váltót vásárolnak*

Forrás:

Világ

Bn

(Hely)

1924. 7.

(Idő)

(Köt. v. füz.) (O)

Osztályozás

Tárgy

687.5

Hely

Idő

1927.

Személy

Nem borotválkoznak és dohány helyett váltót vásárolnak

(A Világ tudóstőjtől.) Ma, amikor az életfentartáshoz okvetlen szükséges elemi életszükségleti cikkeket is csak nehezen tudja beszerezni Budapest lakosságának túlnyomó többsége és táplálkozásban messze elmaradnak a mögött az életstandard mögött, amelyet békében a higiénikusok és orvosok megállapítottak, természetesen az élet apró örömeit is luxussá minősítette a mostani gazdasági krízis. Könyvről, újságról, hangversenyéről már rég lemondtak azok a művelt középosztályhoz tartozó családok, akik békében a kultúra leghűségesebb támaszai voltak és így lehetővé tették a magyar kultúrának merész ivű haladását. A legutóbbi időkben azonban már nemcsak arról kénytelenek az emberek lemondani, hanem az életnek azokról az apró járulékaikról is, amelyeket talán nem lehet szigorúan életszükségleteknek mondani, de amelyek azért nem minősíthetők luxusnak és amelyek nélkül békében nem igen tudta volna egyetlen budapesti férfi sem elképzelni az életet.

Tíz év előtt senkinek nem okozott gondot az az a két hatos, amibe a mindennapi borotválkozás került, sem pedig az az egy korona, amit trafikra költött. Aranyban számítva ma a borotválkozás talán még annyiba sem kerül, mint békében és mégis ma már ritka az a férfi, akinek mindennap számára borotválja állat a borbély. Másodnapos szakállal sétál ma minden második férfi Budapesten és nem ritka azok száma sem, akik még borotváltabb állat járnak az utcákon. Az önbortotválkozók száma is feltűnően megszorodott az utolsó öt-hat év alatt, amiről ékes tanubizonyosságot tesz a sok összevagdalt és angolflastrommal ügyetlenül teliragasztott arc.

Borbélysztrájk veszélye fenyeget

Bátran állíthatjuk, hogy 1914-ben Budapest férfainak hetvenöt, nőinek pedig huszonöt százaléka dohányzott, de ma mind sűrűbben találkozunk olyanokkal, akik nem meggyőződésből, hanem egyszerűen a nehéz gazdasági viszonyok folytán antinikotinistákká lettek. Akik még nem tudtak lemondani erről a drága szokásukról, azok is nagy változáson mentek keresztül, mert aki békében egyiptomi cigarettát, vagy legrosszabb esetben Coronast szívott, ma beéri a Princessassal, vagy legjobb esetben Memphissel, akik pedig az olcsóbb dohánygyártmányokat vásárolták, azok most vagy maguk sodorják cigarettáikat, vagy pedig átérték a sokkal olcsóbb pipázásra.

A borbély- és fodrászpartestületnél a borbélyüzletek mai helyzetéről az alábbi képet rajzolták:

— A borbélysegédek az utóbbi időben mozgalmat indítottak arra, hogy a most rendszerben lévő hétórás záróra helyett egy órával korábban, hat órakor becsukják üzemeinket. A borbélymesterek ebbe azért nem akarnak beleegyezni, mert attól félnek, hogy még annak a kis közönségnek is elvesztik egy jelentős hányadát, amelyik ma még a borbélyüzletekbe jár. Történetesen éppen a hat és hét óra közötti idő az, amikor legtöbben borotválkoznak, mert hat órakor zárnak az üzletek és a délután is dolgozó irodák, így a közönség nagy része csak ekkor ér rá borbélyhoz menni. A borbélysegédek mozgalmá voltaképpen nem is az üzletek egy órával való korábbi bezárását célozza, hanem a bérek fölemelését, amelyek ugyan valóban alacsonyok, de amelyeket a mostani szomorú gazdasági viszonyok között mégsem igen lehetne fölemelni. A keresztényszocialista bor-

bélysegédek harmincöt-egyetven százalékát akarják a forgalomnak, míg a szociáldemokraták megelégednének annak húsz százalékaival is, de a borbélymesterek ma, amikor alig van forgalom a borbélyüzletekben, ellenben a rezsi-költségek állandóan emelkednek, még ezt sem bírnák megfizetni. Nincsen kizárva az sem, hogy

a borbélysegédek kimondják a sztrájkot, mert abban bízhatnak, hogy ma aránylag kevés munkanélküli borbélysegéd van Budapesten. Abból a tényből azonban, hogy átlagban véve 160—180 borbélynál több tényleg nincsen ma munka nélkül, nem szabad arra következtetni, hogy a borbélyüzletek nem bocsátottak volna el egyetlen alkalmazottat sem. A munkanélküliek aránylag csekély száma annak tudható be, hogy ma, az általános munkanélküliség idején is, könnyen találnak a borbélysegédek akár mint pincérek, akár mint munkások, szolgák, vagy ehhez hasonlóak, alkalmazást, mert munkájuk elvégezte után rendelkezésre állanak mint borbélysegédek is.

— Ma az 1250 budapesti borbélyüzlet közül legfőljebb ha harminc-egyetvennek, sokat mondog, ötvennek megy valamennyire az üzlete, a többieknek oly rossz a sorsuk, hogy egy idő óta már szinte üzleteik bezárásán gondolkodnak. A kiadások aranyparitáson, vagy pedig az aranyparitás fölötti álnak, míg a bevételek messze mögötte maradnak. Ma egy borbélysegéd heti fizetése 250.000 korona körül mozog, ehhez az igaz, jön valami mellékkereset is, de amikor az embereknek még a legszükségesebbre sem igen telik, ez a mellékkereset bizony igen sovány. Ilyen körülmények között egyáltalán nem lehet csodálni, hogy a borbélysegédek egészen lerongyolódnak, csak úgy, mint gazdáik. Az augusztus elsején ismét lényegesen megráuguló házbér megfizetése most a legközelebbi, szinte megoldhatatlan problémája a borbélymestereknek, akik valószínűleg kénytelenek lesznek minden keresetükből egy bizonyos hányadot félretenni a házbér kifizetésére.

Ötvenezer korona bruttó bevétel

— A békeállapotokhoz viszonyítva óriási csökkenés mutatkozik úgy a forgalom, mint a bevétel szempontjából. A bevételek az aranyparitás negyven-ötven százaléka alatt vannak, hiszen a békebeli húsz-huszonöt krajcáros borotválás ma a legelőkelőbb üzletekben sem kerül négy-öt ezer koronánál többre. Ugyan hány vendégnek kellene tehát legalább ahhoz megfordulnia a borbélyüzletekben, hogy a mesterek a legszükségesebb élelmiszereket be tudják vásárolni? Egy fehér nagykendő tisztítást és kölcsönzést díja ma négyezer korona, egy kicsi két-három ezer korona, míg a nyíratkozásnál használt borbélyköpeny húsz ezer korona. Miután a jobb borbélyüzletekben minden borotválkozáshoz legalább egy tiszta kiskendőt adnak, ez a négyezer koronás borotválkozáshoz már kétezerkoronás kiadást jelent és ehhez jön még a temérdek nyersanyagköltség is. Sok száz olyan borbélyműhely van ma Budapesten, ahol hétköznapként ötvenezer koronánál is kevesebb bevétel van a mesternek, úgy hogy kénytelen segédeit elbocsájtani és maga végezni minden munkát. Egyedül szombatonként van nagyobb forgalom, amikor azután kisegítő munkásokat alkalmaznak, akiknek hatvanöt-hetvenezer koronát fizetnek egyetlen napért.

— A forgalom a különböző fekvésű és klasszisú borbélyüzletek szerint különböző arányban csökkent, hiszen azok közül, akik békében mindennap borotválkoztak, ma legalább negyven százalék maga borotválkozik, a megmaradó hatvan százalék fele pedig legfőljebb minden másod-, vagy harmadnap. Ez összegezve azt jelenti, hogy a borbélyüzletek békebeli forgalmuknak legfőljebb tízedrészét bonyolítják ma le ugyanakkor, amikor jövedelmük is a felére csökkent. A borbélymesterek mindent elkövetnek, hogy legalább a megmaradt közönségüket meg tudják tartani és ezért mindenképpen kedvükben igyekeznek járni, estén-

ként egy órával tovább tartanak nyitva és szeretnék a vásárnap délelőtti munkaszünetet is felfüggeszteni. Egyébként *schol a világon nincsen szokásban, hogy vásárnap egész nap zárva*

tartsanak a borbélyműhelyek és még Magyarországon is a vidéki városokban az van szokásban, hogy a borbélyok vasárnap déli egy óráig borotváltnak, és segédeiket azzal kárpótolják, hogy viszont a hétfői délelőtt tartják zárva üzleteiket. Mindez azonban egyelőre legalább, nem sokat használna, mert az utolsó két—három hónapban még az amúgy is erősen megcsappant forgalom is körülbelül felére csökkent, szinte azt a hitet kelte a borbélymesterekben, hogy Budapesten ismét divatba jött a szakálnövesztés.

Legyen százalékos csökkenés január óta

A trafikokos helyzetéről a terézkerúti VI. kerületi különlegességi dohánynagyváruka, a régi Konti-trafik tulajdonosainál érdeklődtünk. Ezeket mondták:

— A pénzügyminiszter legutóbbi rendeletet adott ki, hogy a trafikok ezentúl reggel hét órától este nyolc óráig, déli szünet nélkül kötelesek nyitva tartani. A dohánykiskereskedők küldöttségileg tiltakoztak ez ellen a pénzügyminiszternél, hiszen a *kistrafikokosok* természetesen nagy többsége egyedül látja el a teendőit és így még ebédidőre sem bírnának kiszabadulni napi tizenhárom órán át tartó börtönükből. De különben is azzal érveltek a küldöttség vezetői, hogy *ezt a tizenhárom órán át tartó szakadatlan munkát egyáltalán nem teszi indokolttá a trafikok forgalma, hiszen ma alig negyedannyi dohányneműt fogyaszt Budapest lakossága, mint békében.*

— A mostani gazdasági válság minden trafikban egyként érezteti hatását, áruljon az drága különlegességi árut, vagy olcsó pipadohányt. A drágább szivar- és cigarettaneműek fogyasztásában az idén januárhoz viszonyítva, körülbelül negyven százalékos csökkenés mutatkozik, de nem sokkal jobb a helyzet a többi árunál sem. Ma legjobban a Princessas fogy talán, mert ez aránylag olcsó maradt, amellől minősége sem romlott túlságosan. Békében a Princessas húsz percenttel volt drágább, mint például a Memphis, míg ma a Memphis negyven százalékkal drágább, mint a Memphis négyven százalékkal drágább spangli-nemű társánál. A Princessas-hoz hasonlóan járt különben a Purzicsán-dohány is, amelyet most legutóbb a békében olcsóbb Hercegovina hagyott el.

Forgalom csak az emelések előtt van

1918-tól 1922-ig egyre nőtt a trafikok forgalma, míg 1922 óta folyton csökken, úgy hogy ma már alig adjuk el húsz százalékát annak, amit békében. Ebben az évben forgalmunk jóformán csak közvetlenül az emelések előtti időkben volt, amit természetesen a drágulás megtörténte után heteken át meredek visszaesés követett. Minden áremelés után általában a dohánycsökkentés négy-öt százaléka mondott le arról a

mind drágábbá váló passzióról, úgy hogy még azelőtt rendőrnök kellett a trafikok előtt sorbá-álló embereket türelmeire inteni, most tizenöt-húsz percen át egyetlen bevő se téved még a mi üzletünkbe sem, jóllehet különlegességi trafik Budapesten mindössze hat van. Több olyan esetről van tudomásunk, hogy régi trafikokosok visszaadták engedélyüket, mert nem bírtak megélni, de azért természetesen egyetlen trafik sem szűnt meg végleg, mert még mindig számosan vannak előjegyezve a pénzügyigazgatóságoknál olyanok, akik nem tudják, hogy mi vár rájuk, ha trafikosoknak mennek.

Külföldön olcsóbb a trafik

— A tőzsdei hausse-t természetesen mi is megéreztük, hiszen *temérdek* olyan ismeretlen ember vásárolta nálunk a most kétezerkoronás Coronast, akiket békében a különlegességi trafikban soha nem láttunk és ugyanilyen kereslet mutatkozott a drága szivarneműek iránt is. Ma Coronás legfőljebb a Nemzeti Kaszinó és az Országos Kaszinó trafikosai vásárolnak nálunk, míg régi békevevőink egészen elmaradtak. Vevőink leginkább az „öbudai” Princessast, köbányai dohányt és pápai szivart keresik, de csodálatosképpen mostanában szinte rendszerszerűsítették azt, hogy dohányt Páparól, cigarettát Kőbányáról és szivart Obudáról küldenek, jóllehet a közönség ezeket az árut jóformán egyáltalán nem keresi. Egyre több és több árut gyártanak dohánycsökkentésével lassan-lassan már exportálnunk kellene a felesleges árut, tudomásunk szerint, azonban külföldön szinte kivétel nélkül mindenütt olcsóbb a trafik, mint nálunk, úgy hogy kész dohánycsökkentés exportjára aligha számíthat az állam.

Dohány helyett váltó és számlabélyeg

— Legjellemzőbb mai gazdasági helyzetünkre azt hiszem az, hogy manapság a trafikokban a legnagyobb forgalom nem dohánycsökkentésben, hanem váltókban és számlabélyegekből van. Ma már egyáltalán nem ritka az olyan nap, amikor a váltókassza-bevétele jóval felülmúlja a trafikárkasszáját, sőt a legutóbbi napokban már a számlabélyegkasszák jövedelme is elhagyta a trafikárkasszát. Körülbelül három hét előtt kezdődött ez a „váltóhausse” és mintegy tíz nap előtt az állami számlabélyegek hausse-a. Az előbbi az általános pénzügyi válság az emberek eladósodására vezethető vissza, míg az állami számlabélyeg nagy forgalma annak a következménye, hogy az állam a nyári szünet kezdetével az iskolákban és a különböző középületeken nagyobb renoválási munkálatokat végeztet.

— De nemcsak a kész dohánycsökkentésben, hanem például a cigarettahelyek árusításában is nagy visszaesés mutatkozik. A pipadohánycsökkentés ezzel szemben szinte már elérte a békebeli nivót, ami kétségtelenül arra mutat, hogy ma Budapesten mind több és több ember szokott rá a pipára, és pedig nem azért, mintha

az angolokat akarnák ebben utánozni, hanem
pusztán takarékosági okokból. Annyi bizonyos,
hogy mostanában újabb áremelést már nem
bírna el a trafikáru, mert több dohányos szokna
le a dohányzásról, mint amennyivel nagyobb

bevételt várhatna az állam az áruk fölemelésé-
től. Hogy ez be ne következék, az a fogyasztó-
nak, a trafikosnak és az államnak egyformán
közös érdeke, mert a legközelebbi emelésnél
már mind a három fél rosszul járna.

